

beeld van prof. wat problemen zouden kunnen, een woord van F. Callenbach), 1) ziet dreigen eeuwige genade, doch als Mid- l). Dat bezwaar staat het even- indien het ver- tij is opgericht, zijnen, men dan aanvaardden. De als hij opmerkt

des woords kan nadeverheid met- zou daaruit vol- God van Chris- et eigendom ge- dus opgericht „zonder God in enadiglijk weder God... Alleen dit niet kon zon- DIEN zin kan verbond is opge- met de uitvoer-

ndt in den laat-

m, dat de voor- dat Hij, in acht onmacht ten luit ten opzichte als hun Hoofd, k is, en zij als den zijn ge-

„doode kapitaal” in de discussie. we aan in een van een predi- waar tegen wat rapping van het rengt (vgl. „Ba-

erde opvat- ond?

id een genade- zondaar, maar ij niet voorkomt ggenwoordigende n, die Hij voor omen daarin e God handelt, n de gedachten rhandeld wordt k niemand ver-

is mijn dogmen- eld.

e kwesties heel B-kwestie, maar ndaar ook, dat lige Christelijke e uitlatingen als n ons af komen deringspogingen

g enkele punten i dan Jongeleen, deren tegen, en

K. S.

ga vervolgende, „poiein” en „prasein”, door op deze lijn dezer reeks. k nu heeft het ekenis. Het is ten, die de Chr. i enkele woord- t het gros der ame van over- edoelingen h”.

or een kwestie? ier vraag naar vordt gehandeld, volgens welke der dat hun op s geopenbaarde n, die der wet

werkwoord ge- onze aandacht ast is er dog, dat ook vaak assein”. Eén tussehen beide, ook in ons, en ook in va-

des Heilands het n Hem ook cete sluit geen ver- verantwoordelijk- te persoonlijkheid g van Nestorius, st, a.w. 47, noot.

25 staat „prasein”, in vs. 13 en 14 daarentegen „poiein”. Leg die verzen nu eens naast elkaar; wat treft u dan? Het is dit: „prasein” beteekent meer zulk doen, waarbij heel de persoon in actie is, in het werk leeft, zich eraan geeft, het „in praktijk brengt”. „Poiein” daarentegen duidt een handeling aan, zonder dat er extra gelet wordt op den persoon, die haar verricht, of de bedoelingen, die er bij voorzitten, of de regelmaat, waarmee hij al of niet het werk volvoert. Bij „poiein” komt het meer op het zichtbare, reële resultaat aan, op het werkelijke product der handeling, op datgene, wat in de realiteit geschied is, zonder dat daarmee nog iets gezegd wordt over het doorlopende werk of de wezenlijke bedoeling van den handelenden persoon.

En op bl. 85 merkte ik op:

Tussehen poiein en „prasein” is dan ook het verschil door den zooveen bedoelden exegeet (prof. Greijdanus) aldus weergegeven: „poiein” = „volvoeren, zóó, dat er een product tot stand komt, zij het ook niet altijd tastbaar”; het is: „een doen, waardoor iets tot stand komt, iets voortgebracht wordt” (Greijdanus, Komm. Rom. 124, 121). Daarentegen omschrijft hij „prasein” als: „er zich mede bezig houden, zijn werk ervan maken”; hier wordt gewezen naar Joh. 3:20, Hand. 19:19. „Prasein”, vooral als het in den onvoltooid tegenwoordigen tijd staat, wil zeggen: iets gedurig doen, zijn „bedrijf” ervan maken. „De wet doen” in den zin van „prasein” (een uitdrukking, die voorkomt in Rom. 2:25) wil dan ook iets anders zeggen, dan wat in ons vers 14 van de heidenen staat, dat ze n.l. „doen” (poiein) de dingen van de wet. Dit laatste behoef in hun geval niet meer in te houden, dan dat incidenteel, fragmentarisch, in dit en in dat, bepaalde handelingen bij hen aan te wijzen zijn, die, hoewel een heiden ze verricht, naar den buitenkant overeenkomen met wat de wet Gods van den bondeling vraagt; zoals ook de farizeën dat doen, en de liberale menschen van vandaag. Maar „de wet doen”, in den zin van „prasein”, dat is nog heel wat anders. Dat beteekent: „de wet in praktijk brengen”; bij zijn „doen en laten” zich „door de wet laten beheerschen”. Hier, bij dat „prasein” van de wet, „gaat het nu niet” (zoons in het geval van poiein) „om een product of resultaat, doch om het in zijne werkzaamheden zich houden aan de wet, inwendig en uitwendig, ten volle” (Greijdanus, 123, 130, 156; vgl. ook 344).

Tegen deze opvatting nu heeft ds Lyzenga bedenking. Het feit, dat daarin verwezen wordt naar een exegeet, die het Nieuwe Testament doorkroep heeft, schijnt hem niet te hinderen; en evenmin „De Heraut”, die van „weerlegging” spreekt.

Helaas heeft ds Lyzenga de zaak niet begrepen. Hetgeen uit enkele bijzonderheden blijken moge.

a. Vooreerst is het leuk, te vernemen, dat volgens ds L. de woorden „poiein” en „prasein” in de Schrift niet zóózeer van elkaar verschillen, dat een leeruitspraak op het gebruik van dat woord kan worden gebaseerd. Ik wil ’t wel gelooven; want — zie artikel vorige week — het was me er juist om te doen, aan te toonen, dat op Rom. 2:14, 15 veel te veel is „gebaseerd”, h.v. door gemeene-gratie-theoretici, die zonder voldoende kennis van het verleden der gereformeerde theologie en zelfs der Leerregels¹⁾ maar doordraven. De verhoudingen worden precies omgekeerd. Ik zeide slechts: dit en dat STAAT ER NIET. Want het slappere woord wordt gebruikt, het sterkere niet. Dat maant tot voorzichtigheid. En dat zou nu de basis zijn voor een eigen theorie? Kom, kom!

b. Ds L. is één oogenblik voorzichtig in de weergave van wat ik zei; helaas blijft het bij een oogenblik. Dat ééne moment was er, toen hij schreef, dat volgens mijn meening het werkwoord „poiein” ontkent, of ALTHANS BUITEN BESCHOUWING LAAT de innerlijke gezindheid van den handelenden persoon. Dat „buiten beschouwing laten”, dat heb ik inderdaad gezegd; men leze slechts de aangehaalde passages. Maar dan gaat verder ds L. redeneeren, alsof naar mijn meening „poiein” zou óntkennen, dat de handelende persoon met heel zijn hart en ziel zou handelen, ja, zou beweren, dat hij in zijn hart een afkeer heeft van wat hij doet. M.a.w.: als ik zeg: dit en dat werkwoord spreekt zich er níét over uit (hoe n.l. de heiden gezind is), dan doet ds L. net alsof ik gezegd heb: het werkwoord spreekt zich er wél ter dege over uit. De broeder draaft eenvoudig door. Ik bestreed bepaalde gemeene-gratie-theoretici, die zeggen: dit en dat „góeds” weet ik te vertellen van het hart der heidenen; bewijs: Rom. 2:14. Ik merkte op: het daar gezegde werkwoord „poiein” laat zich daarover niet uit, uw conclusie was dus te haastig. En nu maakt ds L. daarvan, dat ik gezegd zou hebben: dit en dat „kwaads” weet ik van het hart der heidenen: bewijs Rom. 2:14. Ik weet niet, of in Amerika het ambtsgeheim van predikanten bestaat. Laat ons het aannemen. Als ds L. wedervartaar naar zijn eigen logica, dan zal het niet best wezen voor aangeklaagde gemeenteleden. Als de verdediger vraagt: roep ds L. als getuige à décharge op, en ds L. zegt dan: ik laat me over de zaak in kwestie niet uit, dan kan de aanklager zeggen: ds L. heeft den aanval ondersteund: beklagde moet hangen op grond van wat de dominee „gezegd” heeft. Het vonnis is dan „based” op ds L.’s verzekering, dat hij zich niet over de zaak uitliet.

c. Daarom is het ook „nonsense”, als ds L. beweert, dat volgens mij „prasein” in ’algemeen (dus ook als er niet sprake is van „de wets-prasein”), zou be-

1) Dr Prins’ dissertatie (promotor prof. Hepp) schreef aan de vaderen toe, wat dezen den Remonstranten toeschreven, zie Catechismusbijlage blz. 95.

teekenen: handelen uit kracht van een innerlijk respect voor de wet, doch „poiein”: handelen zonder die innerlijke achting. Als tegen die uit ds L.’s fantasie ontsproten stelling dan allerlei tekstenmateriaal wordt aangevoerd, gaat mij dat geheel voorbij. Ik heb alleen be- weerd: iemand KAN gezegd worden, iets te „poiein”, zonder dat zijn hart er bij is. Als „The Banner” over de gemeene gratie serieus wil gaan schrijven, dan kan het blad, wat mij betreft, dié stelling ontzenuwen; ik zal me dan dadelijk gewonnen geven, althans voor wat Rom. 2:14, 15 betreft, en erkennen, dat er meer in zit, en dan ten gunste van den onwedergeborenen mensch, dan ik dacht, en dan zal ik meteen een gravamen indienen tegen de Dordtsche Canones, die beweren, dat hij zijn natuurlijk licht ten onder houdt, geheel bezoedeld, en misbruikt. Zoolang „The Banner” evenwel zulk een campagne niet aandurfte, hetgeen ik maar hoop, en ook wel geloof, zal ik dit geredeneer van ds L. ijdel noemen, en een droevig misverstand.

d. Ook al zóú ds L. me goed begrepen hebben inzake de al-of-niet-breedheid van den inhoud van wat de werkwoorden „poiein” en „prasein” zeggen willen, ook dan zou hij nog misverstanden opgehoopt hebben in zijn artikel. Hij redeneert: volgens Schilder is de man van wien het „poiein” geldt, er niet con amore bij als hij handelt; dat geldt alleen van het subject van het „prasein”. Und jetzt geh’i los. Waar haalt echter ds Lyzenga die wijsheid omtrent mijn beweringen vandaan? Ook volgens mij kan iemand con amore een bepaalde handeling (poiein) verrichten, al houd ik van hem vol, dat hij zijn practijk er niet van maakt (prasein). Iemand kan een bepaalde HANDELING met hart en ziel doen, maar dat houdt nog niet in, dat hij het overeenkomstige (doorlopende) HANDELEN met hart en ziel zou doen; noch ook, dat hij de motieven deelt van wie doorlopend zijn practijk maakt van bedoelde handeling. Een amateurfotograaf maakt losse foto’s; waarschijnlijk heeft hij met koortsogen zijn beeld zien opkomen, toen hij het negatief ontwikkelde. De beroepsfotograaf, die op ’zelfde oogenblik ook een negatief ontwikkelde, dacht misschien en passant aan een onbetaalde rekening, en ’t kon hem „momenteel” maar matig interesseeren, toen het beeld langzaam opkwam. Niettemin maakt die laatste mijnheer zijn beroep van het fotografeeren; en de amateur niet. Het is alsnu dwaasheid te zeggen: Schilder ontzei den amateur de interesse. Welnee, hij heeft alleen maar betoogd, dat de amateur zijn beroep niet maakt van het fotografeeren. Hij ontzei den amateur de diepe interesse voor het fotografeeren, niet de acute interesse voor zijn foto. De amateur heeft het vák niet lief, anders was hij wel fotograaf geworden. Zoo staat het ook met den heiden, die in dit en in dat wetsanaloge handelingen verricht. Hij is daar mogelijk met heel zijn ziel in; maar dat is wat anders, dan te verklaren, dat hij de wet zelf liefheeft, en graag gehoorzaamt, zijn practijk van het gehoorzamen maakt.

e. Ook vergeet ds L., dat, indien ik de werkwoorden „poiein” en „prasein” scherp onderscheiden zou hebben (des neen, mijn voorbeelden illustreerden slechts de bewering omtrent hun meerdere of mindere draagwijdte), alsdan nóg dit te bedenken zou vallen: de man, die iets in practijk brengt, levert honderd en één „poiein” (resultaten der handelingen). Maar de man, die alleen maar „poiein” aftevert, komt nog niet tot het „prasein” toe. M.a.w. het subject van prasein is ook dat van poiein, maar niet omgekeerd. De beroepsfotograaf levert veel meer foto’s af dan de amateur; maar de amateur geen één beroepsfoto. Als dus Paulus zegt: ook heidenen „doen” („poiein”) dingen-van-de-wet, dan staat daar níét: a. de heidenen hebben de wet in het hart geschreven (zoals ettelijken, zie Catechismusbijlage, beweren); b. ze hebben dus een organischen drang tot wetsgetrouwheid (het werkt van binnen naar buiten); c. ze maken dus hun practijk van de gehoorzaamheid, zij het dan incomplete. Het subject van „poiein” mag ik niet tot subject van „prasein” maken, tenzij het uit andere Schriftplaatsen mocht kunnen gevindiced worden. Wie alleen maar Rom. 2:14, 15 voor zich heeft, mist het recht er toe.

f. Als ds Hoeksema op hetzelfde aanbeeld hamert, heeft hij daarin gelijk. En als men met hem, d.w.z. met de problemen, die aan den strijd vóór en tegen hem verbonden zijn, klaar komen wil, dan doet men beter „The Banner” te vrijwaren tegen een ondoordacht artikel, waarin iemand (de bedoelingen zullen wel goed zijn), onbedoeld de verzenen tegen de prikkels der Dordtsche Leerregels slaat. Als toch aldaar te lezen staat, dat de onwedergeborenen hetgeen zij aan natuurlijk licht hebben, ten onder houden, bezoedelen, en wat dies meer zij, ja zelfs geheel bezoedelen, dan hoor ik daarin: het „poiein” is bij hen wel, maar het „prasein” niet. Ik wilde wel, dat de Chr. Ref. Church in „The Banner” een orgaan bezat, dat aan de gemeene gratie evenveel aandacht wijdde als het zusterorgaan „De Wachter” er doet. Dan zouden althans de kwesties voor den dag moeten komen.

K. S.

Palestina Diorama’s.

In het pand Schotersingel 117 A te Haarlem zijn, zooals ik reeds verleden jaar meedeelde, prachtige en voor wat de voorstelling betreft, wél overwegen bijbelsche panorama’s te zien, die het leven in Palestina willen uitbeelden. Met ’toog op de (a.s.) vacaties wil ik ook thans nog deze enkele regels in ’redactioneel gedeelte wijden aan deze diorama’s. Het is nu de tijd om de vacatiegangers op te wekken ze te gaan zien. Met name óók de jongeren, en hun leiders, zullen van een bezoek kunnen profiteren. De anderen niet minder. Er is geld noch moeite gespaard, om er iets moois van te maken.

K. S.

Doubleeren.

(Speciaal voor Jonge lezers.)

Ben je gezakt, vriend? Dat vind je „lam”, is het niet? Ja, dat zeg je niet, je zet een gezicht van „wat kan het mij bommen!”

Maar het kan je wél bommen, zelfs erg veel. Je voelt je vernederd, je voelt je als het ware „een stomme uitzondering” op de knapperds, de bolleboffen. Misschien voel je je onrechtvaardig behandeld of je praat anderen na: dat je maar geluk moet hebben! Het kan ook zijn, dat een fijn stemmetje van binnen zegt, dat het je eigen schuld is...

Ik wil je één ding zeggen, dit, dat je heelemaal geen uitzondering bent. Ik, je vader, je leeraar, de dominee, de dokter, wij allen hebben in ons leven menigmaal gedoubleerd. Misschien, net als jij, zijn wij dit jaar blijven zitten, zijn wij gezakt.

Ja, dat gaat meer ongemerkt, dat weet ik wel. Wij krijgen geen rapporten meer, tenminste niet van de menschen. Wij krijgen geen briefjes mee naar huis toe, wij worden nooit uit de klas gestuurd. Maar toch hebben wij net zoo goed als jullie: lessen te leeren, opgaven te maken, proefwerk in te leveren en examens af te leggen. Wij krijgen ook weleens éenen en twee-en, wij zakken weleens voor het examen of wij krijgen een herretje. Wij loopen ook weleens op de kantjes en wij spieken soms wat over, wij spijbelen weleens een dagje. Ik zal het je eerlijk zeggen, kameraad, wij doubleeren niet slechts, maar het gebeurt weleens dat wij tripleeren en quadrupleeren, dat wij jaar aan jaar blijven zitten, dat wil zeggen op hetzelfde punt blijven staan. Dat overkomt ons maatschappelijk, wij blijven lang staan op hetzelfde salaris. Dat is echter — hoe onaangenaam dat ook is — je bent oud genoeg om te weten dat je vader en moeder zorgen hebben! — dat is het ergste niet. Het is erger, dat wij geestelijk doubleeren, dat wij tegenover den Heere God komen met een rapport vol onvoldoende’s. Op school haalde ik voor vlijt en gedrag meestal goede cijfers. Mijn lieve moeder hield dan ook weleens een poosje een rapport voor mij bij. Ze gaf mij eerlijk een tien, als ik dat verdiende, o, dat deed ze zoo graag. Doch daar kwamen ook veel slechte cijfers op te staan. Welnu, zoo heeft de Heere God ook een puntenlijst voor ons, als ik het zoo mag zeggen. Als je trouw hebt gewoekerd met je gaven, als je niet de dwaze menschen hebt nagepraat met hun geleuter over stom geluk, maar als je ’smorgens gebeden hebt ook voor je werk en voor je examens, dan ben je misschien gezakt voor de Mulo of de H.B.S., voor je propjes of je candjes, maar dan zegt God: geslaagd! Maar het kan ook zijn, dat je voor de menschen geslaagd bent, dat ze je een kraan noemen, maar dat de Heere God gezegd heeft: gezakt!

Ben je gezakt, vriend?

Wat ga je nu doen? Een kop zetten, onverschillig worden, je nergens wat van aantrekken? Misschien, als je ouders het niet hooren, een vloek zeggen? Of op je leeraars kankeren? Dat moet je niet doen, jongen! Kijk eens, als ik weer eens gezakt ben, dan moet ik die klas doubleeren. Daar is geen lieve moederen aan. Of ik al in een paar weken, met een woeste blokkerij wil inhalen, wat ik door slapheid heb verprutst of wat ik nog niet aankon, hoewel ik mij eerlijk inspande, dat gaat lóch niet, dat loopt op mislukking en ontgoocheling uit. Wij moeten het jaar overdoen, ons onder Gods Hand vernederen, dan zal Hij ons verhoogen te Zijner tijd. Soms zijn de menschen onrechtvaardig — wij zijn het op onze beurt ook weleens — maar dat kunnen zij niet tegenhouden, als God ons verhoogen gaat. In den Bijbel staat geschreven van een boozen en luien dienstknecht, die altijd door maar doubleeren wou, die onverschillig zei: hier is het uwe, ik heb er niets mede gedaan! Laat ons waken dat wij in hem ons beeld niet vinden. Maar die gelijkenis vertelt ons ook van de genadige belooning der getrouwe dienstknechten: gij, wees over tien steden! gij, wees over vijf steden! Zoo kan het met jou en mij ook gaan, want het examen duurt voort. De gezakten van vandaag kunnen worden de geslaagden van morgen. Wij moeten vertrouwend de taak weer opnemen, ook al liep het ons tegen. Daar is een versje, waarvan ik veel houd:

Gij zult niet keeren,
Eer ’t is volbracht.
God doet vermeeren
Verborgen kracht!

Zullen wij dat vóór in onze agenda schrijven, kameraad?

N. B.